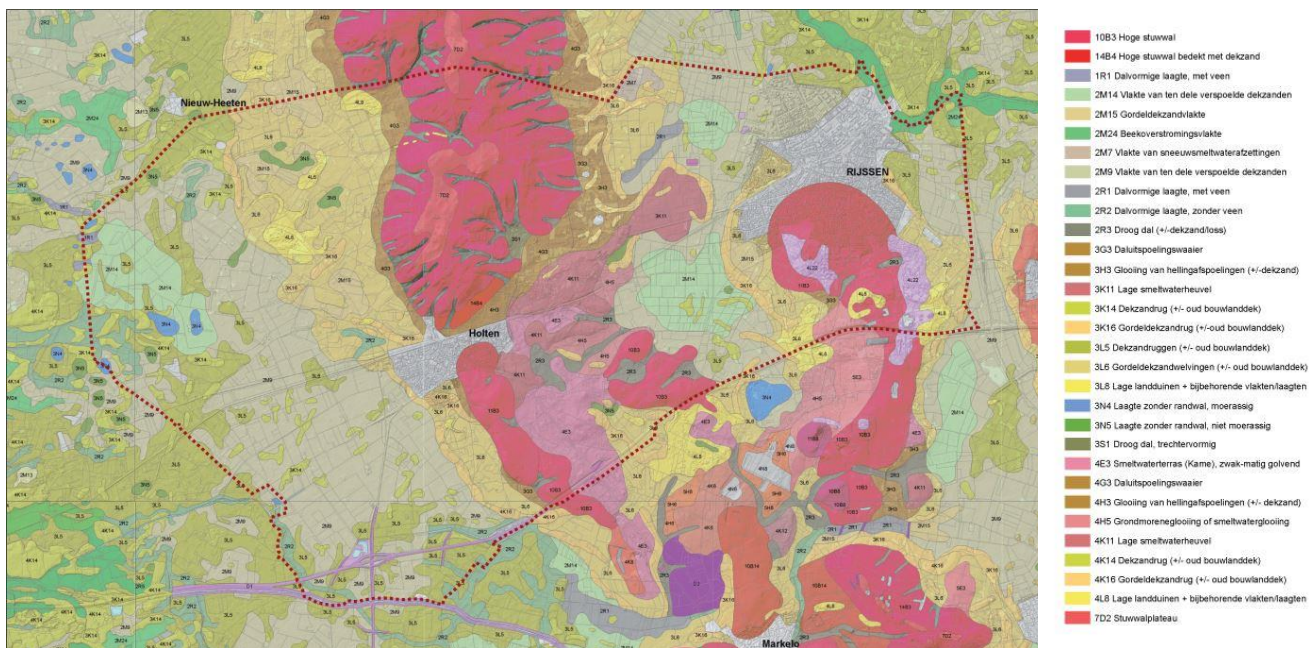

MER - Ambitie Omgevingsplan Buitengebied

Figuur 1 Geomorfologie kaart gemeente Rijssen-Holten

In de gemeente Rijssen-Holten heeft dankzij de laatste ijstijden een zeer gevarieerde ondergrond (zie figuur 1) en daarmee ook veel verschillende typen landschap. Voor ontwikkelingen in de toekomst wil de gemeente het landschap dan ook leidend laten zijn. Een groot deel van het buitengebied bestaat uit bos- en heideterreinen op de Sallandse Heuvelrug. Westelijk hiervan ligt een half gesloten landbouwgebied met enkele boskernen en daar weer westelijk van zijn de grotere landbouwgebieden, zoals Holterbroek en Lokerbroek gesitueerd. De grotere open landbouwgebieden gaan over in het typische Sallandse dekzandlandschap, wat zich kenmerkt door de vele beken en weteningen.

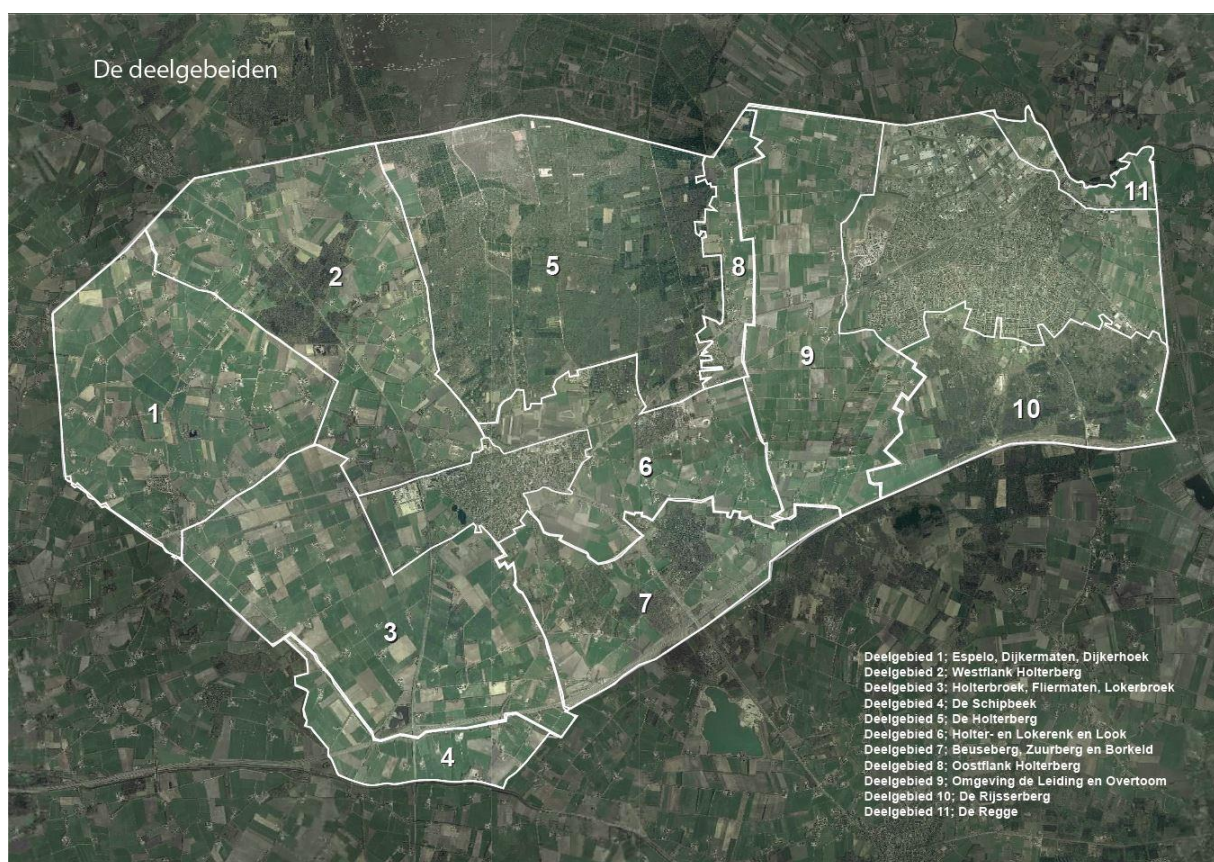
Ook oostelijk van de Sallandse Heuvelrug is een open en nat dekzandlandschap te vinden. De rivier de Regge buigt hier met een boog van Oost naar Noord om Rijssen heen om vervolgens naar het Noordwesten en Noorden te stromen. De Zuidoost grens van de gemeente bestaat uit de uitlopers van de Rijsserberg en de natuurgebieden De Borkeld en het Elsenerveen. De Schipbeek vormt de Zuidwest grens van de gemeente.

Rijssen-Holten wordt doorsneden door belangrijke infrastructuur tussen Deventer en de Twentse steden, Almelo, Hengelo en Enschede. Naast de A1 is dit de spoorlijn en een hoogspanningslijn. Ook zijn er een aantal belangrijke provinciale wegen in de gemeente, namelijk de weg N344 Deventer-Wierden, de N332 Raalte-Lochem, de N347 Rijssen-Nijverdal en de N350 Holten-Markelo.

In de gemeente Rijssen-Holten zijn drie woonkernen te vinden, namelijk Holten, Rijssen en Dijkerhoek. Daarnaast een zevental buurtschappen, namelijk Espelo, Neerdp, Holterbroek, Look, Beuseberg, De Borkeld en Lichtenberg, allen met een rijke cultuurhistorie.

In 2007 is er een landschapsontwikkelingsplan (LOP) opgesteld en op 26 mei 2008 door de gemeenteraad vastgesteld. Dit om een duidelijke visie te ontwikkelen voor het veranderende landschap en de landschappelijke kwaliteiten van het buitengebied beter te kunnen verankeren en waar mogelijk te versterken. Het is dan ook logisch dat het LOP, en dus het landschap, als leidraad wordt gebruikt in het nieuwe Omgevingsplan Buitengebied en de PlanMER.

Het landschapsontwikkelingsplan (LOP) spreekt van elf deelgebieden (zie figuur 2). De deelgebieden zijn duidelijk begrensbare eenheden met elk hun eigen kenmerken, ontwikkelingen, ambities en opgaven. Echter voor een aantal van deze deelgebieden gelden vergelijkbare ontwikkelambities, daarom zijn in dit overzicht enkele deelgebieden samengenomen. Op die manier blijven er zes deelgebieden over. In onderstaande paragrafen zullen deze deelgebieden en de bijbehorende ontwikkelambities besproken worden.

Figuur 2 Deelgebieden uit het landschapsontwikkelingsplan

Natuur

De Holterberg (deelgebied 5) en de Rijsserberg (deelgebied 10) behoren tot het stuwwallencomplex Sallandse Heuvelrug, en kenmerken zich door het reliëf en de afwisseling van bos en heiderestanten. Het zijn unieke natuurgebieden met hoge natuurwaarden en behoren dan ook beide tot het Natuur Netwerk Nederland (NNN, voorheen EHS).

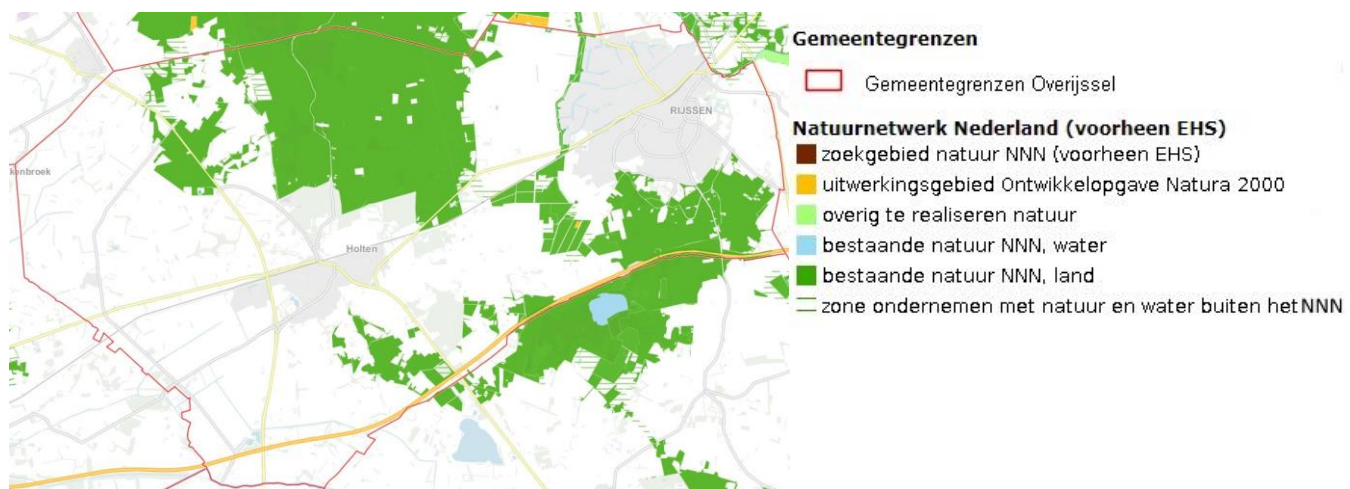
Het behouden en versterken van de ecologische waarden en het vergroten van de biodiversiteit wordt dan ook als belangrijkste ambitie voor deze gebieden gezien. Dit gebeurt onder andere door omvorming van naaldbos (productiebos) naar loofbos en het vergroten van de heide- en jeneverbestreken. Recreatie als medegebruik wordt mogelijk gemaakt, maar altijd ondergeschikt aan de natuur. Ontwikkelingen op bestaande kavels met functies als wonen, maatschappelijk of agrarisch

zijn mogelijk om zo de functies te versterken, maar er worden in principe geen nieuwe kavels toegevoegd. Bij deze ontwikkelingen geldt ook dat ze ondergeschikt zijn aan de functie natuur.

Oud cultuurlandschap

Hoewel de landschappen en het gebruik van de Westflank Holterberg, de Holter- en Lokerenk en Look; Beuseberg, Zuurberg en Borkeld; Oostflank Holterberg en de Regge (deelgebieden 2, 6, 7, 8, 11) van elkaar verschillen zijn er ook zeker overeenkomsten. Zo kennen alle deelgebieden hoge cultuurhistorische waarden. Voorbeelden hiervan zijn de enken, holle wegen, houtwallen en eenmansessen. De cultuurhistorische waarden zorgen ervoor dat de deelgebieden zich kenmerken door een karakteristiek cultuurlandschap. Door de hoge natuurwaarden behoren grote gedeelten tot het NNN (voorheen EHS). Zie hiervoor figuur 3.

Van oudsher is er grondgebonden landbouw aanwezig, echter is hier ook de landelijke trend van bedrijfsbeëindiging en schaalvergroting terug te vinden.

Figuur 3 Natuur Netwerk Nederland (NNN) in de gemeente Rijen-Holten

Het versterken en behouden van het kleinschalige landschap is belangrijk, omdat het bijdraagt aan de identiteit van de gebieden. De van oudsher aanwezige grondgebonden landbouw is van belang voor de instandhouding en beheer van het kleinschalige landschap. Echter zijn de uitbreidingsmogelijkheden voor agrariërs in deze gebieden beperkt door aanwezigheid van de hoge natuur- en cultuurhistorische waarden. Door diezelfde hoge natuur- en cultuurhistorische waarden en ligging naast het Nationaal Park Sallandse Heuvelrug wordt recreatie en toerisme een belangrijke neventak in dit gebied. Voor deze en andere nieuwe ontwikkelingen wordt ruimte geboden, mits er rekening wordt gehouden met de omringende natuurwaarden en het landschap. Vaak wordt er zelfs een versterking van de omringende natuurwaarden en het landschap gevraagd via een KGO (Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving) bij bijvoorbeeld een “rood-voor-rood”-verzoek.

Jong ontginningslandschap

Het gebied met Overtoom, Middelveen, De Leiding en het Ligtenbergerveld (deelgebied 9) is een jonge ontginningsvlakte. Er heeft hier na 1850 systematische vervening plaatsgevonden. Deze vervening is nu nog terug te vinden in de verkavelingspatronen van het gebied. Het is een nat gebied met veel sloten. Door de aanwezige kwel, dat vanaf de stuwwal het gebied instroomt, is er sprake van een hoge natuurwaarde voor natte natuur. Grote delen van het gebied zijn dan ook onderdeel van het NNN (voorheen EHS). Daarnaast komen er op de open graslanden veel weidevogels voor, daarom wordt in delen van het gebied agrarisch weidevogelbeheer toegepast. Het landgebruik van

de jonge ontginningsvlakte hangt voornamelijk samen met de grondgebonden (melk-)veehouderij. Ook heeft er recentelijk natte natuurontwikkeling plaatsgevonden die de natuurgebieden Borkeld, Regge en Sallandse Heuvelrug met elkaar verbind.

De ambitie in dit gebied ligt in het behouden van de grondgebonden (melk-)veehouderij, die naast gebruiker ook beheerder van de graslanden zijn. Deze agrariërs spelen ook een belangrijke rol in het weidevogelbeheer en het agrarisch natuurbeheer. Er heeft hier vrij recent ontwikkeling van natte natuur plaatsgevonden, op plaatsen waar kwel aan de oppervlakte komt (het Ligtenbergerveld en het Overtoom-Middelveen). Elzensingels zijn in de meest natte delen van het gebied waardevol en blijven behouden. Ook de Zunasche Wal (marke grens) is van belangrijke cultuurhistorische waarde voor het gebied. De nieuwe natuur en de nabijheid van Nationaal Park Sallandse Heuvelrug, maken gedeelten van het jong ontginningslandschap interessant voor recreatie en toerisme. De flanken van de Holterberg zijn in de Recreatienota Rijssen-Holten 2006 dan ook aangewezen als recreatief ontwikkelgebied. Het overige gebied blijft landbouw met aandacht voor weidevogels.

Grootschalig landschap

Holterbroek, Fliermaten en Lokerbroek (deelgebied 3) en De Schipbeek (deelgebied 4) zijn vlakke gebieden met een zeer rationele verkaveling, en grote blokvormige kavels tussen wegen en watergangen. In Holterbroek, Fliermaten en Lokerbroek zijn langs de wegen moderne agrarische bedrijven te vinden. In De Schipbeek is meer cultuurhistorie in de vorm van historische bebouwing en erfbeplanting aanwezig. De gebieden liggen aan elkaar en worden gerekend tot het matenlandschap, ze worden echter van elkaar gescheiden door de A1, die dwars door het gebied snijdt. Beide gebieden zijn voormalig landbouwontwikkelingsgebied en zijn van betekenis voor diverse soorten weidevogels. In Fliermaten wordt daarom ook agrarisch weidevogelbeheer toegepast.

In de toekomst willen we deze gebieden aanmerken als een “agrarisch bedrijventerrein”, dat maakt dat agrariërs ontwikkelingsruimte krijgen. Intensieve veehouderij wordt bij voorkeur in deze gebieden gevestigd, om agrariërs meer ruimte te geven en de druk in andere functies als natuur, recreatie en wonen af te laten nemen. Ruimte geven in dit gebied kan door de lage bebouwingsdruk en het grootschalige landschap. Echter om de druk op andere functies in het gebied zelf aan te kunnen, wordt extra geïnvesteerd in de groene en blauwe structuren en inpassing van nieuwe bedrijven in het landschap. Daarnaast zijn maatschappelijke functies als opvang van kwetsbare groepen of zorg gerelateerde bedrijven minder wenselijk in dit gebied. Ontwikkelingen op het gebied van nieuwe energie behoren ook tot de mogelijkheid in Holterbroek, Fliermaten, Lokerbroek en De Schipbeek. Opwekking van zonne-energie middels grondgebonden zonneparken is wel aan banden gelegd, omdat dit ten koste gaat van landbouwgronden. Daarom wordt maximaal ingezet op het opwekken van zonne-energie gekoppeld aan gebouwde omgeving en/of bouwvlakken.

Espelo, Dijkermaten en Dijkerhoek

Espelo, Dijkermaten en Dijkerhoek (deelgebied 1) is een relatief (voor Rijssen-Holten) laag liggend, vlak gebied. In het gebied komt veel kwel voor en door de natte ondergrond zijn er veel sloten en watergangen aanwezig. Er ligt een groot grondwaterbeschermingsgebied en er vindt grondwaterwinning plaats, wat eisen stelt aan het grondgebruik in die gedeelten van het gebied. Ook in dit gebied is sprake van een rationele verkaveling, overwegend grasland, met beperkte

natuurwaarden. Er is sprake van een sterke en beeldbepalende agrarische functie. Er bevinden zich enkele bebouwingsconcentraties in het gebied, maar daarvan wordt slechts een zeer beperkte groei verwacht.

De ambitie voor dit gebied ligt in de optimalisering van de agrarische bedrijfsvoering, de agrarische sector krijgt ruimte voor groei en schaalvergroting, mits het past binnen die eisen die gesteld worden vanuit water en het grondwaterbeschermingsgebied. Groei van agrarische bedrijven betekent ook mogelijkheid tot groei van de bouwblokken, maar nieuwe bouwblokken zijn niet gewenst. Alleen in de stukken die in de Structuurvisie Rijssen-Holten 2012 zijn aangemerkt als landbouwontwikkelingsgebied (Zuidwesten van het deelgebied, aangrenzend aan Holterbroek, Fliermaten en Lokerbroek (deelgebied 3)) bieden ruimte aan inpassing van nieuwe (intensieve) agrarische bedrijven. Landschappelijk gezien wordt het stroomgebied in het middenstuk open gehouden als contrast met de randen waar de beplantingsstructuur wordt behouden en versterkt naar de ruilverkaveling van de jaren 80.

Opbroek

Het Opbroek is gelegen aan de oostzijde van Rijssen en komt niet als gebied voor in het landschapsontwikkelingsplan. Dit omdat het aangewezen is al ruimte voor woningbouwontwikkeling. Echter is het nu nog buitengebied, waardoor het wel wordt meegenomen in dit ambitiedocument. In het Opbroek vinden op dit moment nog agrarische activiteiten plaats, echter worden zij door de reeds aanwezige bebouwing of de ruimtelijke structuur zo beperkt in hun ontwikkelruimte, dat duurzame benutting van de ruimte en ruimtelijke kwaliteit ermee gediend zijn nieuwe ontwikkelingskansen te benutten. Hier liggen kansen voor het ontwikkelen van woningbouw.